

PODSTAWY EDUKACJI

TOM 15

NA JAKIE WAŻNE DZIŚ PYTANIA SZUKAMY ODPOWIEDZI?

FUNDAMENTALS OF EDUCATION

VOL. 15

WHAT ESSENTIAL QUESTIONS ARE WE TRYING TO ANSWER NOWADAYS?

RADA NAUKOWA

dr hab. **Dorota Gołębnik**, prof. DSW, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu,
Polska

prof. dr **Gaston Pineau**, Professeur honoraire Université de Tours, Francja

prof. dr hab. **Hana Červinková**, Maynooth University, Irlandia

prof. zw. dr hab. **Wojciech Kojs**, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Polska

prof. **Bernd-Joachim Ertelt** PhD, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana
Długosza w Częstochowie; Hochschule der Bundesagentur für Arbeit (HdBA),
Mannheim – Niemcy

prof. dr **Liliana Ciascai**, Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, Rumunia

prof. zw. dr hab. **Ryszard Łukaszewicz**, Fundacja Alternatyw Lepszej Edukacji, Polska

prof. dr **Edward Rojas de la Puente**, Universidad Nacional Toribio Rodriguez
de Mendoza (UNTRM), Chachapoyas-Perú

prof. dr **Albert Arbós Bertrán**, Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona,
Hiszpania

LISTA RECENZENTÓW

prof. zw. dr hab. **Bogusław Śliwerski**, Uniwersytet Łódzki, Polska

dr hab. **Astrid Męczkowska-Christiansen**, prof. AMW, Akademia Marynarki Wojennej
w Gdyni, Polska

dr hab. **Jolanta Zwiernik**, prof. DSW, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu, Polska

prof. dr **Pierre Dominicé**, Professeur honoraire Université de Genève, Szwajcaria

prof. **Vlasta Cabanová** PhD, Slezská univerzita v Opavě, Czechy

dr hab. **Hanna Kędzierska**, prof. UWM, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
Polska

prof. dr **Velta Lubkina**, Rēzeknes Tehnoloģiju Akadēmija, Łotwa

dr hab. **Małgorzata Muszyńska**, prof. WSB, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, Polska

prof. dr **Gilles Baillat**, Université de Reims-Champagne-Ardenne, Francja

prof. Dr. Eu. **Miquel Àngel Comas**, European Knowledge Advisor Centro Universitario
Internacional de Barcelona, Universidad de Barcelona, Hiszpania

dr hab. **Tomasz Olchanowski**, Uniwersytet w Białymstoku, Polska

dr hab. **Edyta Januszewska**, prof. ChAT, Chrześcijańska Akademia Teologiczna
w Warszawie, Polska

UNIwersytet HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZY
IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

PODSTAWY EDUKACJI

TOM 15

*NA JAKIE WAŻNE DZIŚ PYTANIA
SZUKAMY ODPOWIEDZI?*

pod redakcją
MAŁGORZATY PIASECKIEJ

FUNDAMENTALS OF EDUCATION

VOL. 15

WHAT ESSENTIAL QUESTIONS ARE WE TRYING TO ANSWER NOWADAYS?

ed.
MAŁGORZATA PIASECKA

Częstochowa 2022

Komitet Redakcyjny

Redaktor naczelna
Małgorzata PIASECKA

Redaktorzy tematyczni
Monika ADAMSKA-STAROŃ, Agnieszka KOZERSKA, Beata ŁUKASIK, Karol MOTYL

Redaktorzy językowi
Małgorzata DAWIDZIAK-KŁADOCZNA – język polski, Marie-Françoise IWANIUKOWICZ – język francuski, Janina STASZCZYK – język angielski

Redaktor statystyczny
Wioletta SOŁTYSIAK

Sekretarz redakcji
Anna IRASIAK

Koordinator ds. Zasobów Internetowych
Sylwia MISZCZAK

Korekta
Piotr GOSPODAREK
Andrzej MISZCZAK

Redakcja techniczna
Aleksandra KUNOWSKA

Projekt okładki
Sławomir SADOWSKI

Artykuły zawarte w czasopiśmie recenzowane są anonimowo

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

Czasopismo w wersji elektronicznej opublikowane jest na stronie:
<http://podstawyedukacji.ujd.edu.pl>

Czasopismo jest indeksowane w bazach danych ERIH PLUS, Bazhum, Index Copernicus, CEJSH, CEEOL, Polska Bibliografia Naukowa, CEON, Most Wiedzy

Copyright © 2021 Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie oraz autorzy, pewne prawa zastrzeżone. Licencja Creative Commons – Uznanie autorstwa (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>)

ISSN 2081-2264
eISSN 2658-2848

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-27, faks (34) 378-43-19, e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl
www.ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Małgorzata PIASECKA	
Od Redakcji: Podstawy Edukacji.	
Na jakie ważne dziś pytania szukamy odpowiedzi?	9
Małgorzata PIASECKA	
Foreword of the Editor: Fundamentals of Education.	
What essential questions are we trying to answer nowadays?	13
STUDIA I ROZPRAWY	
Agata ŁOPATKIEWICZ	
Co sprawia, że pytania badawcze mają charakter pedagogiczny?	
O uniwersum przedmiotowym pedagogiki przez pryzmat	
rozważań nad jej rozwojem	19
What makes the question relevant from the educational point of view?	
Reflections on the subject universe of education (Abstract)	38
Michał PŁÓCIENNIK	
Powszechna edukacja filozoficzna szansą na deideologizację edukacji	
w Polsce? O potrzebie i perspektywach nowego paradygmatu	
edukacyjnego – w dialogu z Maciejem Woźniczka	39
Universal philosophical education as an opportunity on de-ideologization of	
education in Poland? On the need and prospects of a new educational paradigm –	
in dialogue with Maciej Woźniczka (Abstract)	60
Marta KRUPSKA	
Pytanie o pokój w myśli Gabriela Marcela	61
A question about peace in the thought of Gabriel Marcel (Abstract)	71
Magda KARKOWSKA	
Różnica i tożsamość – w poszukiwaniu płaszczyzn	
aksjologicznej identyfikacji	73
Difference and identity – in search for areas of axiological	
identification (Abstract)	85

Małgorzata MUSZYŃSKA

- Czym mogłaby być tożsamość fenomenalna?
Rozważania na podstawie retrospektywnego opisu
realizacji własnych badań i analiz koncepcji filozofii 87
What could the phenomenal identity be? Considerations on
the basis of retrospective description of my own research
and analyses of the concepts of philosophy (Abstract) 101

Kinga LISOWSKA

- Jak kształtować tożsamość dzieci i młodzieży w przestrzeni
współczesnej szkoły? Między edukacją regionalną,
międzykulturową a transkulturowością 103
How to shape the identity of children and youth in the space of a modern school?
Between regional, cross-cultural education and transculturalism (Abstract) 118

Katarzyna WASZYŃSKA, Martyna ZACHORSKA, Weronika KLON

- Feminy w edukacji seksualnej – czy (nie) warto ich stosować? 119
Female forms of occupational names (*feminativa*) –
is there a need to use them in sex education? (Abstract) 132

Halina Monika WRÓBLEWSKA

- Kompetencje twórcze w perspektywie pozytywnych zasobów 133
Creative competences in the perspective of positive resources (Abstract) 146

Anna Leszczyńska-Rejchert

- Jak i dlaczego edukować do starości? – perspektywa geragoga 147
How and why to educate to old age? – geragog perspective (Abstract) 159

Lucyna Myszka-Strychalska

- Pokolenie koronawirusa jako spuścizna po pandemii
choroby COVID-19(?) – próba charakterystyki 161
Coronavirus Generation as a legacy from the COVID-19 disease pandemic(?) –
an attempt to characterize (Abstract) 186

Z BADAŃ

Izabela ZIĘBACZ

- Education on the verge of changes. The process of education
in terms of the cybernetic theory of character 189
Edukacja na styku zmian. Proces kształcenia
w ujęciu cybernetycznej teorii charakteru (Streszczenie) 202

Justyna SIEMIONOW

- Poszukiwanie nowych rozwiązań w pracy wychowawczej –
metoda design thinking w kształceniu przyszłych pedagogów 203
Searching for new solutions in educational practices –
design thinking as a method in high education for future pedagogists (Abstract) 216

Małgorzata PIASECKA	
The Phenomenon of Imagination in Contemporary Education. Competence Essential for the Development of Children Supported by the Creative Visualisation Technique	217
Fenomen wyobraźni we współczesnej edukacji. Kompetencje istotne dla rozwoju dzieci wspomagane techniką twórczej wizualizacji (Streszczenie)	236
Joanna Ludwika PĘKALA	
Poczucie skuteczności kandydatów do zawodu nauczyciela wobec pracy z uczniem zdolnym	239
The self-efficacy of candidates for the teaching profession towards work with a gifted student (Abstract)	254
Krzysztof ZAJDEL	
Selfie in the opinions of respondents in the Polish-Czech borderlands	255
Selfie w opiniach respondentów z pogranicza polsko-czeskiego (Streszczenie)	267
Natalia Maria RUMAN	
In the world of digital media. The role of information technology in Polish and Czech secondary education	269
W świecie mediów cyfrowych. Rola technologii informacyjnych w polskim i czeskim szkolnictwie średnim (Streszczenie)	284
Anna JÓZEFOWICZ	
Co z tą zmianą? – opinie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej na temat lektur szkolnych	285
What about this change? – opinions of teachers of early school education about school reading (Abstract)	305
Katarzyna PARDEJ	
Aspekty wychowawcze w pracy nauczyciela przedmiotów zawodowych (na przykładzie techników kształcących w zawodzie technik hotelarstwa)	307
Educational aspects in the work of a teacher of vocational subjects (on the example of technicians training in the profession of hotel management technician) (Abstract)	317

Zasady przygotowywania publikacji

I. Wymagania podstawowe

1. Dokument powinien zostać dostarczony w postaci elektronicznej (adres mailowy: pe@ujd.edu.pl) w pliku typu „doc” lub „docx” (program Word).
2. Format: A4 standardowego maszynopisu (marginesy: 25 mm), czcionka Times New Roman, 12 punktów, odstęp 1,5 wiersza.
3. Stopień pisma w materiałach uzupełniających (tabele, przypisy, podpisy) powinien być o 2 punkty mniejszy od stopnia pisma tekstu głównego (10 pkt). Maksymalna szerokość tabel i rysunków to 12,5 cm przy układzie pionowym i 18 cm przy układzie poziomym.
4. Imię i nazwisko autora w lewym górnym rogu, poniżej afiliacja; tytuł tekstu wyśrodkowany i wytłuszczony.
5. Do artykułu należy dołączyć: jego streszczenie w języku polskim i angielskim oraz słowa kluczowe (maksymalnie 5 terminów) w języku polskim i angielskim.
6. Streszczenia w języku polskim i w języku angielskim autor przygotowuje we własnym zakresie. Powinny one stanowić skróconą wersję artykułu. Objętość tekstu każdego z załączonych streszczeń nie powinna przekraczać 200 wyrazów. Nad tekstem streszczeń należy umieścić tytuł artykułu (w przypadku streszczenia w języku angielskim tytuł powinien również być przetłumaczony na język angielski).
7. Przy wykorzystaniu jakichkolwiek materiałów pochodzących z innych publikacji należy stosować się do przepisów wynikających z prawa autorskiego.

II. Tekst główny

1. Akapity należy rozpoczynać wcięciem ustawionym jednakowo dla całego dokumentu (za pomocą linijki górnej bądź w oknie formatowania akapitu).
2. Dokładne **cytaty** wprowadza się za pomocą cudzysłowów „drukarskich”. Cytat w cytacie oznacza się cudzysłowem «francuskim». Cudzysłów francuski należy wstawiać z tabeli znaków (polecenie: wstaw symbol). Można też stosować oddzielny akapit o mniejszym stopniu pisma.
3. Omawianą leksykę zapisuje się pochyłą odmianą czcionki (*kursywą*).
4. Odmianą pochyłą (*kursywą*) zapisuje się ponadto: tytuły dzieł drukowanych (*O dobrej i złej polszczyźnie, Kamienie na szaniec*), wtrącenia obcojęzyczne (*a propos, ex lege*), łacińskie nazwy systematyczne (*Corvus corvus*), włoskie terminy muzyczne (*legato*).
5. Partie tekstu można wyróżniać przez **pogrubienie** lub **r o z s t r z e l e n i e**. Nie stosuje się wyróżnienia poprzez podkreślenie. Należy również unikać łączenia **kilku rodzajów** wyróżnień. Wyróżnienia powinny być stosowane jednolicie i konsekwentnie w obrębie danej pracy.

III. Zasady podawania informacji bibliograficznej

1. Obowiązuje styl APA. W tekście umieszcza się odsyłacze bibliograficzne, na końcu artykułu – bibliografię.
2. Odsyłacz bibliograficzny w tekście składa się z umieszczonego w nawiasie okrągłym nazwiska autora i daty wydania źródła, oddzielonych przecinkiem, np. (Łukasiewicz, 2005).

W przypadku dokładnych cytatów podaje się też numer strony oddzielony od roku wydania przecinkiem, np. (Łukaszewicz, 2005, s. 74). Jeśli kilka prac tego samego autora opublikowano w tym samym roku, należy po dacie dodać litery „a”, „b”, „c” (bez spacji).

3. Nie stosuje się formy tamże/ibidem. Nazwisko autora podaje się za każdym razem. Prace dwóch autorów zapisuje się z przywołaniem obu nazwisk (Prigogine, Stenger, 1990). Prace 3–5 autorów: w pierwszym przywołaniu podaje się wszystkie nazwiska, w kolejnych tylko pierwsze i formułę „i in.” Prace sześciu i więcej autorów: zarówno w pierwszym, jak i kolejnych przywołaniach podaje się tylko nazwisko pierwszego autora i formułę „i in.”.

IV. Przykłady opisu bibliograficznego

1. Monografia

Klus-Stańska, D. (2010). *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie ŻAK.

2. Artykuł w pracy zbiorowej lub wydawnictwie nieperiodycznym

Bakuła, K. (2006). Efekt motyla, swobodnie mówiąc. W: K. Bakuła, D. Heck (red.), *Efekt motyla: humaniści wobec teorii chaosu* (s. 24–78). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

3. Praca pod redakcją

Bakuła, K., Heck, D. (red.). (2006). *Efekt motyla. Humanisci wobec teorii chaosu*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

4. Artykuł w czasopiśmie

Serafin, K. (2013). Aksjologiczny wymiar tożsamości podmiotu osobowego w ujęciu Marii Gołaszewskiej. *Świdnickie Studia Teologiczne*, 10, 319–331.

Jeśli artykuł posiada numer DOI, należy podać go na końcu opisu bibliograficznego (po kropce), w formie aktywnego hiperlinku.